

GEDEPUTEERDE STATEN VAN DE PROVINCIE GRONINGEN

Groningen, 13 augustus 2021

Dossiernr. : K26342

Documentnr. : 2021-075270

Verzonden : 13 augustus 2021

Het college van Gedeputeerde Staten heeft op 5 mei 2021 een aanvraag ontvangen voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming, hoofdstuk 3, Soorten.

De aanvraag is ingediend door aanvrager Eco Reest, Industrieweg 20, 7921 JP te Zuidwolde, in opdracht van initiatiefnemer (ontheffinghouder) Lefier, Postbus 2102, 7801 CC te Emmen.

De aanvraag heeft betrekking op het renoveren en verduurzamen van woningen op diverse adressen in Harkstede.

BESLUIT:

Het college van Gedeputeerde Staten besluit:

- I. op grond van artikel 3.3, lid 1 en 4 en artikel 3.8, lid 1 en 5 van de Wet natuurbescherming (Wnb):
  - ten aanzien van gierzwaluw (*Apus apus*), huismus (*Passer domesticus*) en huiszwaluw (*Delichon urbicum*) de gevraagde ontheffing te verlenen van het verbod op:
    - opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen of eieren (artikel 3.1, lid 2, Wnb);
  - ten aanzien van Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) de gevraagde ontheffing te verlenen van het verbod op:
    - opzettelijk verstoren (artikel 3.5, lid 2, Wnb);
    - beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (artikel 3.5, lid 4, Wnb);
- II. dat de ontheffing verleend wordt voor de woningen binnen Harkstede, zoals tevens weergegeven in figuur 1 in de bijlage Overweging bij Besluit:
  - Benningweg 2 tot en met 24 (e) en Benningweg 5 tot en met 49(o);
  - De Arke 2 tot en met 34 (e) en De Arke 1 tot en met 39 (o);
  - Kloostersingel 5 tot en met 27 (o);
  - Mr. J. Hora Siccamalaan 2 tot en met 12 (e);
  - Schout Poelmanweg 1b tot en met 3 (o).

- III. dat de ontheffing geldt voor de periode vanaf de verzenddatum van dit besluit tot en met 31 december 2025;
- IV. dat de volgende bijlagen deel uitmaken van dit besluit. Bij strijdigheid tussen de voorschriften en de bijlagen bij dit besluit prevaleren deze als volgt:
1. voorschriften;
  2. overwegingen bij besluit;
  3. de aanvraag van 5 mei 2021 en de aanvullingen per mail d.d. 9 augustus 2021, inclusief activiteitenplan: *Activiteitenplan bij ontheffingsaanvraag: Diverse adressen te Harkstede ter plaatse van: Benningweg 2 tot en met 24 (e) en Benningweg 5 tot en met 49(o); De Arke 2 tot en met 34 (e) en De Arke 1 tot en met 39 (o); Kloostersingel 5 tot en met 27 (o); Mr. J. Hora Siccamalaan 2 tot en met 12 (e); Schout Poelmanweg 1b tot en met 3 (o).* Datum: 5 mei 2021. Projectnummer: 202052. Eco Reest, Zuidwolde.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:
namens dezen:

A.J. Hoogerwerf
Hoofd van de afdeling Landelijk Gebied en Water

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.

Toelichting

Wij verwijzen u naar de bijlage 'Overwegingen bij Besluit' voor een nadere motivering.

Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf de verzenddatum.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit bestaat de mogelijkheid om binnen zes weken na verzenddatum van dit besluit een bezwaarschrift in te dienen. Meer informatie daarover vindt u op de website van de provincie Groningen (www.provinciegroningen.nl/bezwaarmaken).

Het indienen van een bezwaarschrift schort de werking van dit besluit niet op. U kunt daarvoor een verzoek om voorlopige voorziening indienen bij de rechtbank. Een voorlopige voorziening is een zelfstandige procedure. Meer informatie over het vragen van een voorlopige voorziening vindt u op www.rechtspraak.nl.

Meer informatie

Wij vertrouwen er op dat voldoende duidelijk is welke voorwaarden aan dit besluit verbonden zijn. Heeft u nog vragen, dan kunt u contact opnemen met het secretariaat Landelijk Gebied en Water via het telefoonnummer 050 - 316 4543. U wordt dan doorverbonden met een medewerker die uw vragen zal beantwoorden. Wij verzoeken u het dossiernummer te vermelden.

Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. Dit besluit is enkel van toepassing op gierzwaluw, huismus, huiszwaluw, Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Ruige dwergvleermuis en de beschreven verboden handelingen.
2. Dit besluit geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in dit besluit zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met de provincie Groningen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan genoemd in voorschrift 1 worden aangetroffen en/of andere handelingen dan genoemd in voorschrift 2 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) afschrift van dit besluit en de bijbehorende documenten op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De hier beschreven voorschriften dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie (digitaal) aanwezig te zijn en dient onder betrokken werknemers, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd.
7. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) (ecologisch) logboek bijgehouden te worden. Uit dit logboek moet aantoonbaar blijken wanneer en op welke wijze de hier beschreven voorschriften zijn uitgevoerd. Hierbij dienen in ieder geval de kritische momenten en de bijbehorende resultaten, zoals beschreven onder voorschrift 9, benoemd te worden. Het logboek moet op verzoek worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
8. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, bijgevoegd meldingsformulier (bijlage 2) in te vullen en ons toe te sturen, uiterlijk een week voorafgaand aan de werkzaamheden.

Specifieke voorschriften

9. Alle maatregelen dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van gebouw bewonende soorten, waarbij de deskundige in ieder geval op de volgende kritische momenten aanwezig is:
  - start werkzaamheden natuurvrij maken;
  - oplevering natuurvrij maken;
  - start werkzaamheden natuurinclusieve werkzaamheden;
  - oplevering natuurinclusieve maatregelen;
  - controles functionaliteit mitigatie.
10. Bij de planning van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoenactiviteiten van de soorten waarvoor ontheffing is verleend, om verstoring in de meest kwetsbare perioden (zoals voortplanting, broedseizoen, winterrust) te voorkomen. De perioden zijn weergegeven in figuur 2 in de Overwegingen bij Besluit. Deze perioden kunnen zowel eerder als later beginnen en/of eindigen, afhankelijk van de (lokale) meteorologische omstandigheden

¹ Provincie Groningen verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau, een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de natuurwetgeving, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

voorafgaand aan en tijdens de werkzaamheden. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van gebouw bewonende soorten.

11. De werkzaamheden dienen uitgevoerd te worden in de periode november 2021 tot en met juni 2022:
  - de werkzaamheden dienen gefaseerd uitgevoerd te worden;
  - de woningblokken die deel uitmaken van het netwerk van de kraamkolonie van laatvliegers dienen bij de voorgenomen werkzaamheden met prioriteit opgestart te worden vanaf de periode november 2021, zodat deze woningblokken voorafgaand de kraamperiode in het jaar 2022 weer toegankelijk en beschikbaar zijn voor kraamverblijfplaatsen van laatvlieger;
  - indien werkzaamheden uitlopen dient er in overleg met de begeleidende deskundige bepaald te worden welke nieuwe planning er gehandhaafd wordt. De nieuwe planning en bijbehorende afspraken moeten worden vastgelegd in het onder voorschrift 7 genoemde logboek.
12. Er dienen tijdelijke voorzieningen voor de aanwezige beschermde soorten nabij en/of in het plangebied opgehangen te worden:
  - voor gierzwaluw dienen in totaal 15 kasten opgehangen te worden van het type NK GZ 08 van Vivara Pro of kwalitatief vergelijkbaar. De kasten zijn reeds opgehangen in maart 2021. De locaties zijn aangegeven in figuur 3 in de Overwegingen bij Besluit.
  - voor huismus dienen in totaal 128 kasten opgehangen te worden van het type HT MU 03 van Vivara Pro of kwalitatief vergelijkbaar. De kasten zijn reeds opgehangen in maart 2021. De locaties zijn aangegeven in figuur 4 en figuur 5 in de Overwegingen bij Besluit.
  - voor huiszwaluw dienen in totaal 21 planken met twee oefenkommen opgehangen te worden van het type Vivara oefenkom huiszwaluw van Vivara Pro of kwalitatief vergelijkbaar. De planken zijn reeds opgehangen in maart 2021. De locaties zijn aangegeven in figuur 6 in de Overwegingen bij Besluit.
  - voor Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis dienen 40 vleermuiskasten opgehangen te worden van het type VK WS 07 van Vivara Pro of kwalitatief vergelijkbaar. De kasten zijn reeds opgehangen in februari 2021. De locaties zijn aangegeven in figuur 7 en figuur 8 in de Overwegingen bij Besluit.
  - na afronding van de werkzaamheden worden de kasten weer weggehaald, maar deze dienen minstens een halfjaar na de afronding van de werkzaamheden te blijven hangen. Indien mogelijk blijven een aantal kasten in het plangebied hangen, bij voorkeur de kasten die reeds in gebruik zijn. Het verwijderen dient plaats te vinden buiten de kwetsbare periode van de betreffende soort. Bij het weghalen van de kasten dienen deze eerst geïnspecteerd te worden op aanwezigheid van individuen. Indien deze niet aanwezig zijn, dienen de kasten pas weggehaald te worden.
13. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden de verblijfplaatsen van de aanwezige beschermde soorten ongeschikt gemaakt:
  - de woningblokken met verblijfplaatsen van huismus waar werkzaamheden in de periode november 2021 tot en met januari 2022 plaatsvinden, dienen ongeschikt gemaakt te worden voor huismussen door voorafgaand de werkzaamheden de dakpannen zorgvuldig te verwijderen:
    - voorafgaand dienen de dakpannen te worden beklopt, zodat huismussen het dak gaan verlaten;
    - er dient zorgvuldig te werk gegaan te worden door laagsgewijs de dakpannen te verwijderen. Hierbij dient gewerkt te worden naar één richting;
  - de woningblokken waar werkzaamheden in de periode vanaf februari 2022 plaatsvinden, dienen vóór 1 februari 2022 ongeschikt gemaakt te worden voor huismussen door het dichtzetten van de ruimte onder de dakpannen met vogelschroot of vogelwerende borstels:
    - voorafgaand aan het dichtzetten dienen de dakpannen beklopt en gelift te worden;
    - toegankelijke ruimten onder de dakpannen voor huismussen bevinden zich veelal onder de eerste rij dakpannen, nokvorsten en bij kapotte dakpannen. De woningblokken dienen daarom zorgvuldig geïnspecteerd te worden op mogelijke toegankelijke ruimtes onder het dak voor huismussen, waarna deze ruimtes worden dichtgezet;
  - indien werkzaamheden in het broedseizoen van gierzwaluw worden uitgevoerd aan de woningen met verblijfplaatsen van deze soort, dienen deze voorafgaand aan de

werkzaamheden ongeschikt gemaakt te worden in de periode vóór 1 november 2021 (ruimte bij kantpannen) en vóór 1 februari 2022 (volledig dak). Tijdens het natuurvrij maken voor huismussen, dienen ook de verblijfplaatsen van gierzwaluw meegenomen te worden;

- vóór 1 april 2022 worden alle woningblokken waar werkzaamheden in de periode april tot en met juni 2022 plaatsvinden ongeschikt gemaakt voor huiszwaluwen. Het ongeschikt maken dient plaats te vinden door tegen de gevel langs de overstek plastic aan te brengen (zie afbeelding 5.17 in het activiteitenplan). Het plastic kan met een pannenlat bevestigd worden;
- de woningblokken met verblijfplaatsen van huiszwaluw waar werkzaamheden in de periode november 2021 tot en met maart 2022 plaatsvinden, hoeven niet specifiek natuurvrij gemaakt te worden voor huiszwaluwen. Indien mogelijk, dienen aanwezige huiszwaluwnesten zoveel mogelijk behouden te blijven;
- verblijfplaatsen van vleermuizen dienen vóór 1 november 2021 ongeschikt gemaakt te worden door het dichtzetten van de invliegopeningen door middel van exclusion flaps. Deze dienen ten minste drie dagen voor de werkzaamheden geplaatst te worden, met ten minste één nacht met temperaturen van minimaal 10 graden Celsius. Hierbij dient het gehele woningblok met een vleermuisverblijfplaats ongeschikt gemaakt te worden;
- pas nadat is vastgesteld dat de verblijfplaats van de betreffende soort(en) verlaten is en de begeleidende deskundige het gebied heeft vrijgegeven, kan gestart worden met de werkzaamheden. Nacontrole voor vleermuizen dient plaats middels een batdetectoronderzoek tijdens geschikte weersomstandigheden. Het tijdstip en de constateringen van de nacontrole moeten worden vastgelegd in het onder voorschrift 7 genoemde logboek.

14. Na afronding van de werkzaamheden dienen er weer permanente voorzieningen voor de aanwezige beschermde soorten te worden gerealiseerd:

- voor huismussen dienen de onderste rij dakpannen geschikt gemaakt te worden door vogelschroot tussen de 2^e en 3^e rij pannen te plaatsen of geen vogelschroot te gebruiken. Dit dient bij alle woningblokken binnen het plangebied toegepast te worden, zowel aan de voor- als de achterzijde. De ruimte onder het dak dient aan de volgende eisen te voldoen:
  - de dakruimte dient circa 30 tot 50 millimeter hoog te zijn en dient via de dakgoot bereikbaar zijn;
  - onder het dak is minimaal 200 x 200 millimeter geschikte broedoppervlakte aanwezig. Hierbij dient rekening te worden gehouden dat het oppervlakte niet te glad is.
- na de werkzaamheden dienen de geschikte nestplaatsen voor huiszwaluwen -naast de oefenkommen- weer beschikbaar te zijn onder de windveren van de woningblokken.
- het dak dient weer toegankelijk en geschikt gemaakt te worden voor vleermuizen en gierzwaluwen:
  - er dient minimaal een dakruimte aanwezig te zijn van 3 tot 5,5 cm;
  - de daklaag dient bereikbaar gemaakt te worden door op de kopgevels zonder windveren in alle woningblokken vrije ruimte tussen de gevelpannen en de muur te creëren. Alleen de koude dakvlakken (noord- en oostkant) dienen geschikt gemaakt te worden voor gierzwaluwen:
    - voor alléén vleermuizen dient minimaal 25 mm vrije ruimte tussen de gevelpannen en de muur gecreëerd te worden bij de warme dakvlakken (zuid- en westkant);
    - voor vleermuizen én gierzwaluwen dient minimaal 32 mm vrije ruimte tussen de gevelpannen en de muur gecreëerd te worden bij de koude dakvlakken (noord- en oostkant);
    - daarnaast dient ervoor gezorgd te worden dat alle eindvorsten minimaal 25 mm over steken. Indien in de nieuwe situatie eveneens windveren worden geplaatst, is een ruwe (houten) windveer noodzakelijk voor grip en dienen de kantpannen en nokvorsten toegang tot het dak te beiden met een overstek van 32 millimeter;
  - bij de daken waarbij reeds windveren aanwezig zijn, dient bij de kopgevels een opening tussen de muur en windveer gecreëerd te worden van minimaal 25 x 65 mm in diameter aan de zuid- en westkant en van minimaal 32 x 65 mm aan de noord- en oostkant. De opening dient in verbinding te staan met de geschikte ruimte voor vleermuizen en deels gierzwaluwen onder het dak. Ook dient de loze ruimte in de windveer gebruikt te worden voor vleermuizen;

- vleermuizen dienen aan de dakplaat te kunnen hechten. In geval van dampopen folie dient dit vleermuisvriendelijk te worden toegepast;
  - de spouw dient vanaf zolderniveau te worden vrijgehouden van isolatie. De spouwmuren dient tot zolderniveau geïsoleerd te worden en vanaf zolderniveau van binnenuit geïsoleerd te worden. Het gedeelte van de spouwmuur boven zolderniveau dient voor vleermuizen toegankelijk gemaakt te worden door in de kopgevels van alle woningblokken open stootvoegen te realiseren die eveneens als invliegopeningen fungeren. Deze dienen op alle beschikbare kopgevels toegepast te worden;
    - de stootvoegen dienen binnen een meter onder de dakrand op minimaal 3 meter hoogte aangebracht te worden en zijn minimaal 2,5 cm breed;
    - de vrije ruimte in de spouwmuur dient 2,5 tot 3,5 cm te zijn;
    - per kopgevel dienen 3 stootvoegen gerealiseerd te worden;
    - de vrije ruimte in de spouwmuur dient eveneens in verbinding te staan met de toegankelijke ruimte onder het dak;
  - het ontwerp van de permanente voorzieningen wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de begeleidend deskundige;
15. Het groen in de tuinen wordt niet aangetast. De bewoners dienen geholpen te worden om hun tuinen vogelvriendelijk (en ook insectenvriendelijk) in te richten. Dat gebeurt door eenvoudige tips te geven, het uitdelen van een hand out en verwijzingen naar een vogelconsulent van de Vogelbescherming.

Monitoring

16. Er dient te worden gemonitord om de effectiviteit van alle maatregelen te controleren op gebruik, hierbij specifiek op de maatregelen voor de kraamkolonie laatvliegers, voor een periode van minstens 3 jaar, gelijk startend in 2022. Na 3 jaar dient door het bevoegd gezag bepaald te worden of de monitoring gestaakt kan worden of dat de monitoring een vervolg krijgt, dit in overleg met de ontheffinghouder.
17. Een monitoringsplan dient voorafgaand aan de monitoring ter goedkeuring aan het bevoegd gezag voorgelegd te worden, uiterlijk voor december 2021. In het monitoringsplan dienen minstens de volgende onderdelen aangehaald te worden:
- het aantal tellingen;
  - wanneer de tellingen plaats vinden;
  - methode van tellen, gebruik van protocollen;
18. Monitoring dient minstens antwoord te geven op de volgende vragen:
- hebben de getroffen maatregelen het gewenste effect?
19. Indien uit de monitoring blijkt dat door de getroffen maatregelen niet werkzaam zijn, dan dienen er aanvullende maatregelen genomen te worden om dit effect teniet te doen. Een deskundige op het gebied van gebouw bewonende soorten moet onderzoeken welke maatregelen dit dienen te zijn. De exacte invulling van deze aanvullende maatregelen dient in overleg met het bevoegd gezag tot stand te komen.
20. Een tussenrapportage dient jaarlijks in december aangeleverd te worden, startend vanaf december 2022. Een eindrapport dient onmiddellijk na het afronden van de monitoring toegestuurd te worden, uiterlijk in december 2024. De rapportages dienen toegestuurd te worden aan het Loket VTH via loketVTH@provinciegroningen.nl onder vermelding van "K26342 monitoring Harkstede". De rapportages dienen minstens in te gaan op de onderdelen zoals beschreven in voorschriften 17 t/m 19.

Overige voorschriften

21. De werkzaamheden dienen alleen overdag, tussen zonsopgang en zonsondergang uitgevoerd te worden. Er dient geen kunstlicht gebruikt te worden. Indien dit wel noodzakelijk is, dient te worden voorkomen dat licht naar de omgeving uitstraalt. Een ter zake kundige op het gebied van gebouw bewoonde soorten dient hierin te adviseren en dit dient in het onder voorschrift 7 genoemde logboek opgenomen te worden.
22. De ontheffinghouder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve

effecten op plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden of zo uitgevoerd te worden waardoor de effecten beperkt of ongedaan gemaakt worden.

23. In navolging van het voorgaande voorschrift dient de ontheffinghouder rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Voorafgaand aan de werkzaamheden die in het broedseizoen van algemene vogels worden uitgevoerd (medio april), dient er een ecologische nestencheck te worden uitgevoerd op aanwezigheid van broedlocaties in de tuinen van de woningblokken. Indien verstoring bij de voorgenomen werkzaamheden op deze nesten zal plaatsvinden, dient er een aangepaste werkwijze aangehouden te worden.
24. Als er in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen dienen de werkzaamheden te worden uitgesteld tot na het broedseizoen. Het plangebied moet hiervoor worden vrijgegeven door de deskundige.
25. De ontheffing kan worden gewijzigd of ingetrokken op grond van artikel 5.4 van de Wnb.
26. Aanspreekpunt in het kader van dit besluit en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Loket, loketVTH@provinciegroningen.nl. Ook kan contact opgenomen worden met Afdeling Landelijk Gebied en Water van de provincie Groningen, Secretariaat_LGW@provinciegroningen.nl.
27. Indien een verlenging van deze ontheffing wenselijk is, dient, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, schriftelijk een verzoek om verlenging ingediend te worden. Dit kan per mail aan het Loket of via het online-aanvraagformulier.

Overwegingen bij Besluit

1 Nadere toelichting brongegevens

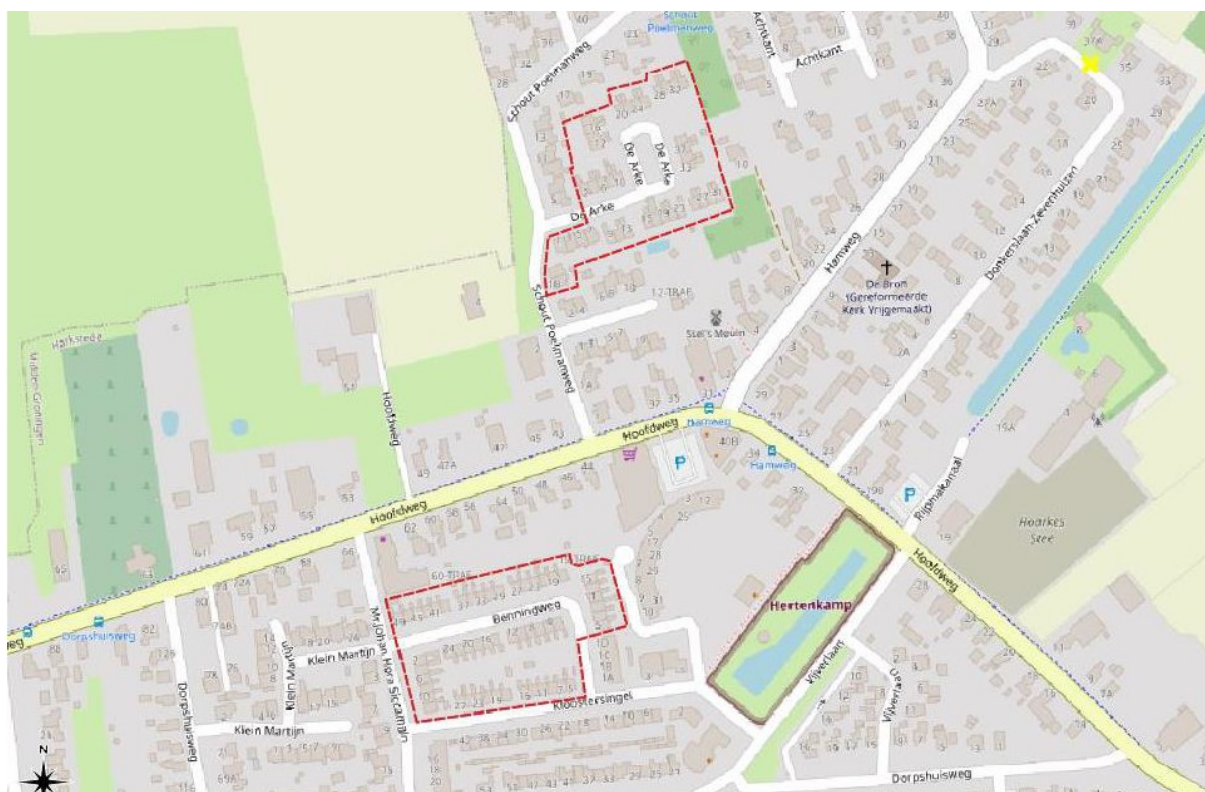
Onderwerp:	Verzoek om ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb), hoofdstuk 3, Soorten.
Activiteitenplan:	<i>Activiteitenplan bij ontheffingsaanvraag: Diverse adressen te Harkstede ter plaatse van: Benningweg 2 tot en met 24 (e) en Benningweg 5 tot en met 49(o); De Arke 2 tot en met 34 (e) en De Arke 1 tot en met 39 (o); Kloostersingel 5 tot en met 27 (o); Mr. J. Hora Siccamalaan 2 tot en met 12 (e); Schout Poelmanweg 1b tot en met 3 (o). Datum: 5 mei 2021. Projectnummer: 202052. Eco Reest, Zuidwolde.</i>
Activiteit:	De initiatiefnemer is voornemens om binnen het plangebied verduurzamende werkzaamheden uit te voeren aan de woningen.
Reden voor deze aanvraag:	In verband met de voorgenomen ontwikkeling is een vogel- en vleermuisonderzoek uitgevoerd. Hieruit is naar voren gekomen dat er in de diverse woningen verblijfplaatsen aanwezig zijn van gierzwaluw, huismus, huiszwaluw, Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Ruige dwergvleermuis. Deze verblijfplaatsen zijn beschermd in de Wnb en hiervoor dient ontheffing te worden afgegeven.
Plangebied:	Het plangebied omvat diverse woningen binnen de plaats Harkstede, zoals tevens weergegeven in figuur 1. Het plangebied is verdeeld in twee deelgebieden; deelgebied noord en deelgebied zuid: Deelgebied noord: • De Arke 2 tot en met 34 (e) en 1 tot en met 39 (o); • Schout Poelmanweg 1b tot en met 3 (o); Deelgebied zuid: • Benningweg 2 tot en met 24 (e) en 5 tot en met 49 (o); • Kloostersingel 5 tot en met 27 (o); • Mr. J. Hora Siccamalaan 2 tot en met 12 (e). De gebouwen zijn eengezinswoningen en variëren in woningblokken van twee tot zes-onder-een-kap. Het dak van de woningblokken bestaat uit een schuin dak met dakpannen. Enkele kantpannen van de woningblokken lopen over op een gemetselde muur. Bij een ander type woningblok liggen de kantpannen op een overstek. Bovenop de daken zijn schoorstenen aanwezig, waar deze bij enkele woningblokken zijn voorzien van een ommanteling. De gevels van de woningblokken bestaan uit een spouwmuur, waarbij enkele locaties voorzien van open stootvoegen. Aangezien bij de voorgenomen werkzaamheden de spouwmuren worden geïsoleerd, wordt er vanuit gegaan dat er momenteel geen isolatie in de spouw aanwezig is.
Coördinaten:	53.215282, 6.699593: middelpunt noordelijk deelgebied; 53.212430, 6.698160: middelpunt zuidelijk deelgebied.

Werkzaamheden:

De buitenschil van de woningblokken wordt gerenoveerd. Dit houdt in dat de spouwmuur geïsoleerd wordt en de beglazing en het dak vervangen worden. De spouwmuur wordt tot zolderniveau geïsoleerd en vanaf zolderniveau wordt er van binnenuit geïsoleerd.

Planning:

- start werkzaamheden: november 2021;
- einde werkzaamheden: juni 2022.

Figuur 1. Ligging van het plangebied binnen Harkstede.

Ontheffing is aangevraagd voor verwachte overtreding van de volgende verbodsbepalingen:

Verbodsbepalingen van artikel 3.1:	Soortnamen:
opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen of eieren (artikel 3.1, lid 2, Wnb);	gierzwaluw (<i>Apus apus</i>), huismus (<i>Passer domesticus</i>) en huiszwaluw (<i>Delichon urbicum</i>)

Verbodsbepalingen van artikel 3.5:	Soortnamen:
opzettelijk verstoren (artikel 3.5, lid 2, Wnb);	Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>), laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>) en Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)
beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (artikel 3.5, lid 4, Wnb);	

De activiteit heeft geen betrekking op het onderdeel gebiedsbescherming (hoofdstuk 2, Wnb) en het vellen van houtopstanden (hoofdstuk 4, Wnb).

2 Procedure

2.1 Procedure en beslistermijn

De beslissing op de aanvraag is voorbereid volgens de procedure als beschreven in hoofdstuk 5 van de Wnb. Krachtens artikel 5.1, tweede lid, Wnb is de beslistermijn met zeven weken verlengd, waardoor binnen 20 weken na ontvangst van de aanvraag op de aanvraag dient te worden beslist.

2.2 Volledigheid

De aanvraag bevatte onvoldoende gegevens voor een goede beoordeling van de gevolgen van het project. Op 5 augustus 2021 is de aanvrager in de gelegenheid gesteld om de aanvraag aan te vullen. De gevraagde gegevens zijn op 9 augustus 2021 ontvangen. Na ontvangst van deze gegevens was de aanvraag volledig.

2.3 Bevoegd gezag

Gelet op de projectbeschrijving en op het bepaalde in hoofdstuk 3 van de Wnb, zijn wij bevoegd om de ontheffing te verlenen of te weigeren.

2.4 Publicatie besluit

Van dit besluit wordt mededeling gedaan door publicatie in "Het Dagblad van het Noorden" en op de website www.officielebekendmakingen.nl.

3 Soortbescherming

3.1 Beoordeling

Een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, lid 1 en 4 en artikel 3.8, lid 1 en 5 van de Wnb kan uitsluitend worden verleend indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort en/of er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- er is een geldig wettelijk belang;
- er bestaat geen andere bevredigende oplossing.

De volgende beoordeling gaat in op deze drie voorwaarden.

3.1.1 Ecologische afweging

Onderzoeksmethode

Aanwezigheid van gierzwaluw, huismus, huiszwaluw, Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Ruige dwergvleermuis is tijdens een onderzoek op basis van landelijke protocollen en onder begeleiding van ecologisch deskundigen voldoende nauwkeurig vastgesteld zoals beschreven in hoofdstuk 4 in het activiteitenplan. De vogels zijn geïnventariseerd conform de eisen uit de soortinventarisatie-protocollen van het Netwerk Groene Bureaus (versie juli 2017) en de vleermuizen conform de eisen uit het Vleermuisprotocol (versie 2017).

Resultaten

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat binnen het plangebied verschillende verblijfplaatsen van gierzwaluw, huismus, huiszwaluw, Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Ruige dwergvleermuis aanwezig zijn. Deze soorten zijn met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid tijdens de geplande werkzaamheden in de uitvoeringsperiode in het plangebied aanwezig. Onderstaande tabel geeft een overzicht:

Soort	Aantal verblijfplaatsen	Locatie
Gierzwaluw	3 verblijfplaatsen	De Arke 12, 15 en 23
Huisumus	64 verblijfplaatsen	De Arke e.o. 43 nesten en Benningweg e.o. 21 nesten, locaties zijn weergegeven in figuur 4.3 en 4.4 in het activiteitenplan

Huiszwaluw	21 verblijfplaatsen	De Arke e.o. 3 nesten en Benningweg e.o. 18 nesten, locaties zijn weergegeven in figuur 4.7 en 4.8 in het activiteitenplan
Gewone dwergvleermuis	2 zomerverblijfplaatsen 4 paarverblijfplaatsen, mogelijk ook winterverblijfplaatsen (1 - 5 individuen)	Benningweg 12 en 15 Benningweg 2, 24 en 49 en De Arke 20
Laatvlieger	4 kraamverblijfplaatsen (5, 9, 9 en 11 individuen)	De Arke 2, 15 en 23 en Benningweg 12
Ruige dwergvleermuis	4 paarverblijfplaatsen, mogelijk ook winterverblijfplaatsen (enkele individuen)	Benningweg 5 en 14, Mr. J. Hora Siccamalaan 12 en Kloostersingel 27

Ter plaatse van De Arke 2 zijn in de eerste kraamronde vijf uitvliegende laatvliegers waargenomen vanuit de kantpannen aan de kopgevel. In de tweede kraamronde zijn ter plaatse van De Arke 23 eveneens vijf invliegende laatvliegers waargenomen bij de kantpannen aan de kopgevel. Bij de tweede gierzwaluwronde op 16 juni zijn circa elf uitvliegende laatvliegers geteld bij de kantpannen ter plaatse van Benningweg 12. De extra ronde naar laatvliegers heeft meer duidelijkheid gegeven dat er binnen het plangebied een netwerk van kraamverblijfplaatsen van laatvliegers aanwezig zijn. Ter plaatse van De Arke 15 zijn negen uitvliegende laatvliegers geteld en ter plaatse van De Arke 23 zijn eveneens negen uitvliegende laatvliegers geteld. Mogelijk bestaat de lokale populatie uit een grote (kraam-)groep die in kleinere kraamgroepjes uiteenvalt. Vermoedelijk bevinden de kraamverblijfplaatsen of exemplaren die onderdeel uitmaken van een lokale kraamkolonie onder het dak van de woningblokken waar de laatvliegers zijn aangetroffen, echter vallen verblijfplaatsen in de spouw ook niet uit te sluiten.

Binnen het onderzoeksterrein kunnen winterverblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis niet worden uitgesloten, omdat er zowel zomer- als paarverblijfplaatsen aanwezig zijn. Gezien het lage aantal dieren in de paarperiode dat is waargenomen zal het niet om een massawinterverblijf gaan, maar om een verblijfplaats van één of enkele dieren.

De waargenomen huiszwaluwnesten binnen het plangebied van Harkstede zijn onderdeel van een lokale populatie binnen het plangebied en in de directe omgeving daarvan. Gezien het aantal waargenomen nesten van huiszwaluw en onbekende gegevens van alternatieve nestlocaties van deze soort in de nabije omgeving, is niet uit te sluiten dat er voldoende alternatieven in de directe omgeving aanwezig zijn. Om deze reden zijn de huiszwaluwnesten in Harkstede eveneens beschermd.

In het plangebied zijn geen aan verblijfplaatsen gerelateerde (essentiële) foerageergebieden of migratieroutes van vastgestelde soorten vastgesteld.

Negatieve effecten zonder aanvullende maatregelen

Door de werkzaamheden worden essentiële functies binnen het plangebied voor gierzwaluw, huismus, huiszwaluw, Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Ruige dwergvleermuis vernietigd: diverse verblijfplaatsen. De werkzaamheden hebben enkel effect op de aangetroffen verblijfplaatsen binnen het directe plangebied. Daarnaast heeft de ingreep naar verwachting negatieve effecten op (een aantal) individuen van deze soorten.

De in de aanvraag genoemde verbodsbepalingen (verstoren van individuen van vleermuizen, alsmede het vernietigen van verblijfplaatsen van vogels en vleermuizen) worden als gevolg van werkzaamheden overtreden.

Maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te minimaliseren

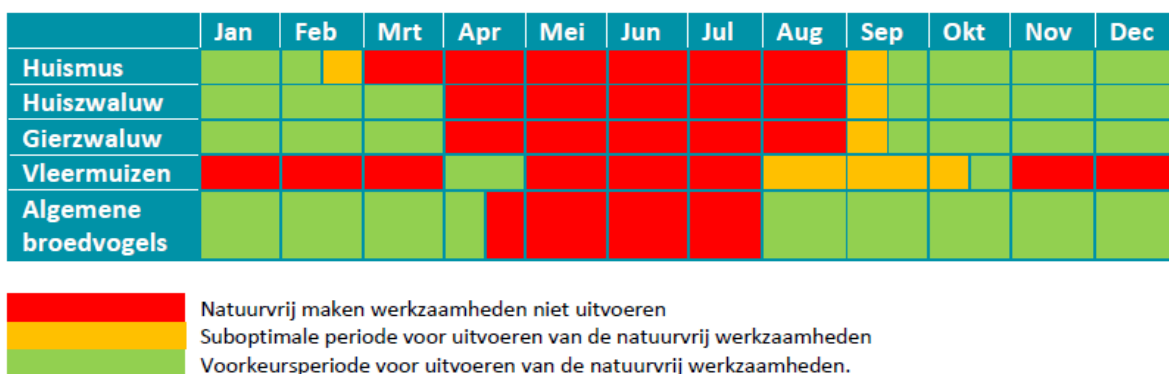
Met de voorgestelde werkwijze, planning, inrichting en maatregelen, zoals beschreven in hoofdstuk 5 in het activiteitenplan, worden de effecten zo veel mogelijk beperkt. Door de uitvoering van onderstaande maatregelen wordt ervoor gezorgd dat er zowel tijdelijk als op lange termijn weer

verblijfplaatsen terugkomen. Deze en andere maatregelen zijn nader uitgewerkt in de Voorschriften. Globaal komt dit neer op het volgende:

- werken buiten de kwetsbare periode;
- aanbieden tijdelijke voorzieningen;
- verblijfplaatsen ongeschikt maken;
- aanbieden permanente voorzieningen;
- opstellen van een ecologisch werkprotocol;
- begeleiding van de werkzaamheden door ecologisch deskundige.

Zorgvuldig handelen

Bij de planning van de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de seizoenactiviteiten van de aanwezige soorten, om verstoring in de meest kwetsbare perioden (zoals voortplanting, broedseizoen, winterrust) te voorkomen. De bouwwerkzaamheden worden uitgevoerd in de periode november 2021 tot en met juni 2022. De woningen in het plangebied dienen voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt te worden voor aanwezige beschermde soorten, waarbij rekening gehouden wordt met de kwetsbare periode van de aanwezige soorten. De werkzaamheden worden begeleid door een deskundige op het gebied van gebouw bewonende soorten. De woningblokken worden voorafgaand aan de renovatiewerkzaamheden door een ecooloog vrijgegeven. In figuur 2 zijn voor de betreffende soortgroepen de kwetsbare periodes opgenomen, waarin geen natuurvrij werkzaamheden dienen plaats te vinden.

Figuur 2. Kwetsbare periode van de aanwezige beschermde soorten.

Gierzwaluw

De nestlocaties van gierzwaluw worden voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt door het dichtzetten van de ruimte onder de dakpannen en andere toegangswegen. Het ongeschikt maken voor gierzwaluwen loopt samen met het natuurvrij maken voor vleermuizen en huismussen. Dit dichtzetten van de verblijfplaats gebeurt buiten het broedseizoen en aanwezigheid van de gierzwaluw in Nederland. Deze soort trekt na het broedseizoen weg uit Nederland. De gierzwaluw is globaal van eind april tot en met half augustus in Nederland aanwezig. Werkzaamheden op de locatie waar nesten van gierzwaluwen zijn aangetroffen worden -zover mogelijk- in het seizoen dat de gierzwaluw niet in Nederland aanwezig is uitgevoerd. Derhalve worden de woningblokken, waar de werkzaamheden plaatsvinden in het broedseizoen van gierzwaluwen in het jaar 2022, in de periode vóór 1 november 2021 (ruimte bij kantpannen) en vóór 1 februari 2022 (volledig dak) eveneens ongeschikt gemaakt voor gierzwaluwen.

Huismus

De werkzaamheden vallen gedeeltelijk buiten het broedseizoen van huismus. Het broedseizoen van huismus loopt veelal tot medio augustus, echter huismussen kunnen ook in september nog een nest met jongen hebben. Er worden daardoor twee stappen ondernomen voor het natuurvrij maken voor huismussen:

- de woningblokken waar werkzaamheden in de periode november 2021 tot en met januari 2022 plaatsvinden, worden ongeschikt gemaakt voor huismussen door voorafgaand de werkzaamheden de dakpannen zorgvuldig te verwijderen.

- voorafgaand worden de dakpannen beklopt, zodat huismussen het dak gaan verlaten;
  - vervolgens wordt er zorgvuldig te werk gegaan door laagsgewijs de dakpannen te verwijderen. Hierbij wordt gewerkt naar één richting. Zo worden de eventueel aanwezige huismussen gelegenheid gegeven te vertrekken naar een andere locatie.
- de woningblokken waar werkzaamheden in de periode vanaf februari 2022 plaatsvinden, worden vóór 1 februari 2022 ongeschikt gemaakt voor huismussen door het dichtzetten van de ruimte onder de dakpannen met vogelschroot of vogelwerende borstels:
  - voorafgaand het dichtzetten worden de dakpannen beklopt en gelift, zodat huismussen het dak gaan verlaten;
  - toegankelijke ruimte onder de dakpannen voor huismussen bevinden zich veelal onder de eerste rij dakpannen, nokvorsten en bij kapotte dakpannen. De woningblokken dienen daarom zorgvuldig geïnspecteerd te worden op mogelijke toegankelijke ruimtes onder het dak voor huismussen, waarna deze ruimtes worden dichtgezet.

Huiszwaluw

Om te voorkomen dat huiszwaluwen gedood of verwond worden tijdens de werkzaamheden is het belangrijk te zorgen dat de nestplaatsen voor de start van de werkzaamheden ongeschikt worden gemaakt. Vóór 1 april 2022 worden de woningblokken waar werkzaamheden in de periode april tot en met juni 2022 plaatsvinden ongeschikt gemaakt voor huiszwaluwen, zodat huiszwaluwen ten tijde van werkzaamheden niet opnieuw tot broeden kunnen komen. De werkzaamheden vallen gedeeltelijk buiten het broedseizoen van huiszwaluw. Er worden daardoor twee stappen ondernomen voor het natuurvrij maken voor huiszwaluw:

- de woningblokken waar werkzaamheden in de periode november 2021 tot en met maart 2022 plaatsvinden, wordt niet specifiek natuurvrij gemaakt voor huiszwaluwen. Indien mogelijk, worden aanwezige huiszwaluwnesten zoveel mogelijk behouden;
- de woningblokken waar werkzaamheden in de periode april tot en met juni 2022 plaatsvinden, worden vóór 1 april 2022 ongeschikt gemaakt voor huiszwaluwen door tegen de gevel, langs de overstek plastic aan te brengen, zie afbeelding 5.17 in het activiteitenplan. Het plastic kan met een pannenlat bevestigd worden. Door het aanbrengen van glad plastic hebben de huiszwaluwen geen ruwe ondergrond meer om de klei voor de nestkomen op aan te brengen. Dit plastic moet ook aangebracht worden bij de te renoveren woningen waar geen nesten zijn aangetroffen, anders is het mogelijk dat daar een nieuw nest wordt gebouwd.

Overige broedvogels

De tuinen rondom de woningblokken zijn geschikt als nestlocaties voor algemene broedvogels. Bij de woningblokken die vóór het broedseizoen worden opgestart, waarbij continu doorgewerkt wordt, kunnen vogels buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden geschikte broedgelegenheid zoeken. Voorafgaand aan de werkzaamheden die in het broedseizoen van algemene vogels worden uitgevoerd (medio april), dient er een ecologische nestencheck te worden uitgevoerd op aanwezigheid van broedlocaties van niet-jaarrond beschermde nesten in de tuinen van de woningblokken. Indien verstoring bij de voorgenomen werkzaamheden op deze nesten zal plaatsvinden, dient er een aangepaste werkwijze aangehouden te worden.

Vleermuizen

Om zorgvuldig handelen te garanderen, worden de verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en laatvlieger voor aanvang van de werkzaamheden ongeschikt gemaakt, te weten vóór 1 november 2021. Dit is tevens om te voorkomen dat zich vleermuizen in de woning bevinden tijdens de werkzaamheden. Het ontoegankelijk maken gebeurt door het dichtzetten van de invliegopeningen door middel van exclusion flaps. Door het aanbrengen van exclusion flaps wordt gezorgd dat eventueel aanwezige vleermuizen wel naar buiten, maar niet meer terug kunnen. Deze worden ten minste drie dagen voor de werkzaamheden geplaatst, met ten minste één nacht met temperaturen van minimaal 10 graden Celsius. Omdat vleermuizen gebruikmaken van diverse invliegopeningen en verblijfplaatsen, wordt het gehele woningblok ongeschikt gemaakt.

Tijdelijke voorzieningen

Gierzwaluw

Om zekerheid te bieden dat in de tijd dat de nestplaatsen van gierzwaluw mogelijk niet beschikbaar zijn te overbruggen, zijn voor elke nestplaats die komt te vervallen vijf nestkasten (type NK GZ 08 van Vivara Pro) geplaatst in de directe omgeving (zie figuur 3). De nestkasten zijn in maart 2021 reeds opgehangen. De kasten zijn zo dichtbij mogelijk geplaatst bij het adres waar een nestlocatie van de gierzwaluw is aangetroffen. De voorgenomen werkzaamheden worden eveneens gefaseerd per woningblok uitgevoerd.

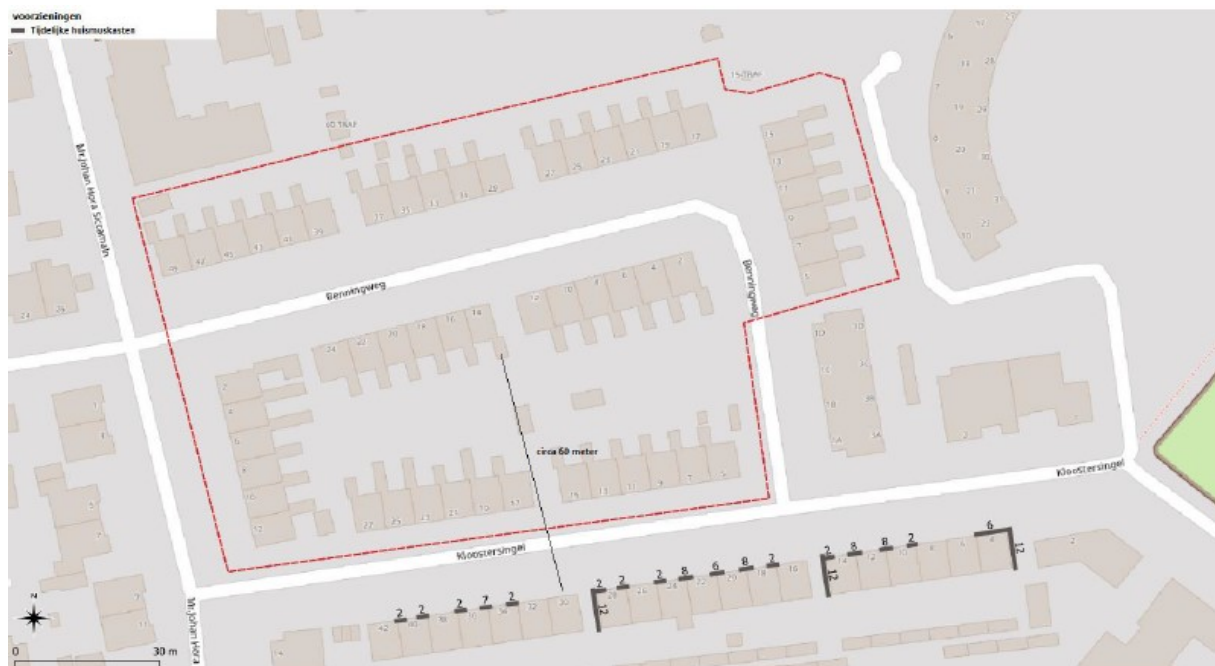
Figuur 3. Locaties en aantallen van de tijdelijke voorzieningen voor gierzwaluwen (gele lijnen) in deelgebied noord.

Huismus

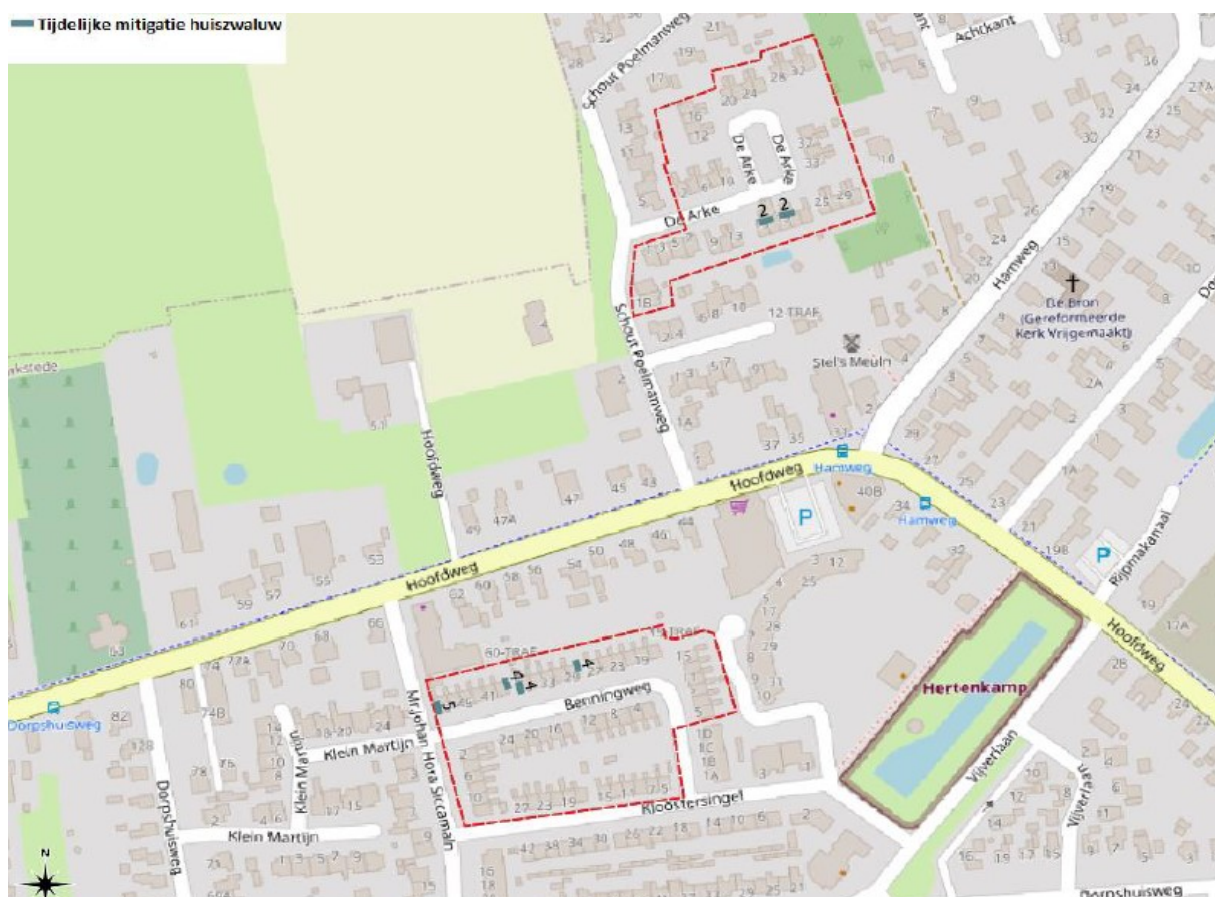
Om de tijd dat de vaste nestplaatsen van huismussen niet beschikbaar zijn te overbruggen, zijn voor elke nestplaats die komt te vervallen minimaal twee nestkasten (type HT MU 03 van Vivara Pro) geplaatst aan woningen in het bezit van Lefier in de directe omgeving (zie figuur 4 en figuur 5). In totaal zijn er 128 tijdelijke nestkasten voor de huismus in maart 2021 opgehangen. De kasten zijn binnen 200 meter van de nestplaats opgehangen aan een gevel die vergelijkbaar is met de vervallen nestplaats. De directe omgeving biedt daarnaast voldoende schuilmogelijkheden aan voor huismussen. Onderzoek wijst uit dat de woningen in de directe omgeving ook geschikt zijn, hetgeen intact blijft en eveneens als alternatief fungeren.

Figuur 4. Locaties en aantallen van de tijdelijke voorzieningen voor huismus in deelgebied noord.

Figuur 5. Locaties en aantallen van de tijdelijke voorzieningen voor huismus in deelgebied zuid.

Figuur 6. Locaties en aantallen van de tijdelijke voorzieningen voor huiszwaluwen.

Huiszwaluw

Om de tijd dat de vaste nestplaatsen van huiszwaluw mogelijk niet beschikbaar zijn te overbruggen, zijn voor elke nestplaats die komt te vervallen twee planken met twee oefenkommen (type oefenkom huiszwaluw van Vivara Pro) geplaatst binnen het plangebied, waar de werkzaamheden voor het broedseizoen van het jaar 2022 zijn afgerond. De oefenkommen zijn geplaatst zo dichtbij mogelijk bij

het adres waar een nestlocatie van de huiszwaluw is aangetroffen (zie figuur 6). De panden hebben zoveel mogelijk dezelfde eigenschappen als de panden waar de nestplaatsen zich bevinden, namelijk met de aanwezigheid van een overstek. Het plaatsen van deze kunstmatige nestkommen heeft plaatsgevonden in maart 2021, zodat deze één broedseizoen meedraaien. De oefenkommen zijn aangebracht aan de woningblokken binnen het plangebied waar geen werkzaamheden meer zullen plaatsvinden vanaf april 2022.

Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis

Om de tijd gedurende de werkzaamheden te overbruggen zijn per gevonden zomer- en paarverblijfplaats minimaal vier uitwendige kasten opgehangen van het type VK WS 07 vleermuizenkast van Vivara Pro. In totaal zijn dit veertig uitwendige vleermuiskasten, weergegeven in figuur 7 en figuur 8. De locaties (adressen) zijn tevens weergegeven in tabel 5.1 in het activiteitenplan.

Figuur 7. Locaties en aantallen van de tijdelijke vleermuiskasten ter plaatse van Kloostersingel en Piccardtstraat in deelgebied zuid (28 stuks).

Figuur 8. Locaties en aantallen van de tijdelijke vleermuiskasten ter plaatse van Schout Poelmanweg in deelgebied noord (12 stuks).

De kast bestaat uit één compartiment met een tussenruimte van 2 centimeter, de breedte van de sleuf is 25 centimeter en de hoogte 45 centimeter en is gemaakt van houtbeton. De kasten zijn opgehangen aan de noord, oost, zuid en westgevels van de adressen. Op deze manier zijn kasten in alle windrichtingen beschikbaar en dit is ten gunste van (verschillende) klimatologische omstandigheden. De kasten zijn op minimaal 3 meter hoogte geplaatst. Hierbij wordt er gelet op een vrije in- en uitvliegroute. De kasten zijn geplaatst buiten het bereik van predatoren en buiten effecten van lichtverstoring. De kasten zijn in februari 2021 opgehangen. De werkzaamheden vinden plaats in november 2021, hierdoor is er ruim voldoende gewenningstijd, waarin zowel de huidige verblijfplaatsen als de nieuwe kasten aanwezig zijn. De kasten zijn geschikt als winterverblijfplaats in milde winters. Bij strengere vorst zijn er voldoende alternatieven in de directe omgeving aanwezig in de vorm van potentieel geschikte verblijfplaatsen in woningen in de directe omgeving.

Laatvlieger

Bij de voorgenomen werkzaamheden wordt er gefaseerd per woningblok gewerkt (zie figuur 5.6 en figuur 5.7 in het activiteitenplan). De woningblokken die deel uitmaken van het netwerk van de kraamkolonie van laatvliegers worden bij de voorgenomen werkzaamheden met prioriteit opgestart vanaf de periode november 2021, zodat deze woningblokken voorafgaand de kraamperiode in het jaar 2022 weer toegankelijk en beschikbaar zijn voor kraamverblijfplaatsen van laatvlieger. In het najaar zijn geen waarnemingen van verblijfplaatsen van de laatvlieger aangetroffen. Vermoedelijk zijn de laatvliegers rond half april weer binnen het plangebied, voorafgaand aan de vorming van de kolonie in het kraamseizoen.

Gezien de periode van de uitvoering van de werkzaamheden en het voldoende aantal woningblokken dat na renovatie weer beschikbaar zal zijn voor laatvlieger, is tijdelijke mitigatie voor de laatvlieger niet noodzakelijk. Daarnaast bieden woningen in de omgeving eveneens geschikte mogelijkheden om als verblijfplaats voor laatvliegers te fungeren, zoals de soortgelijke woningblokken ter plaatse van Kloostersingel 2 tot en met 42.

Alternatieven in de directe omgeving

In het verlengde zijn, naast het aanbieden van nieuwe verblijfplaatsen in de vorm van kasten, de naastgelegen woningen en woningen in de directe omgeving even geschikt om verblijfplaatsen van de vastgestelde soorten te herbergen als de woningen waar de originele verblijfplaatsen zijn aangetroffen. Het plangebied betreffen namelijk nagenoeg alleen woningblokken waar er in dezelfde straat meerdere van zijn, met exact dezelfde bouwstijl en leeftijd van de woningen. De woningblokken direct naast de onderzochte woningen zijn eveneens potentieel geschikt verblijfplaats. Allesomvattend is er hierdoor ruim voldoende gewenningstijd, waarin zowel de huidige verblijfplaatsen als de nieuwe verblijfplaatsen / kasten aanwezig zijn.

Permanente voorzieningen

Huismus

Voor de permanente mitigatie van huismussen wordt de onderste rij dakpannen geschikt gemaakt voor huismussen door vogelschroot tussen de 2^e en 3^e rij pannen te plaatsen of geen vogelschroot te gebruiken. Hierbij wordt de onderste rij dakpannen toegankelijk gemaakt voor huismussen om onder het dak te komen. Dit wordt bij alle woningblokken binnen het plangebied toegepast, zowel voor- als achterzijde. Het ontwerp van de mitigatie wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de begeleidend ecooloog. De ruimte onder het dak moet aan de volgende eisen voldoen:

- de dakruimte dient circa 30 tot 50 millimeter hoog te zijn en dient via de dakgoot bereikbaar zijn.
- onder het dak is minimaal 200 x 200 millimeter geschikte broedoppervlakte aanwezig. Hierbij dient rekening te worden gehouden dat het oppervlakte niet te glad is. Vogelschroot kan op de derde panlat terug worden geplaatst of (het beste) geen vogelschroot te gebruiken.

Tevens worden de bewoners geholpen om hun tuinen vogelvriendelijk (en ook insectenvriendelijk) in te richten. Dat gebeurt door eenvoudige tips te geven, het uitdelen van een hand out en verwijzingen naar een vogelconsulent van de Vogelbescherming.

Huiszwaluw

Na de werkzaamheden zijn geschikte nestplaatsen voor huiszwaluwen -naast de oefenkommen- weer beschikbaar onder de windveren van de woningblokken.

Vleermuizen en gierzwaluw

Na de renovatiewerkzaamheden worden permanente verblijfplaatsen teruggebracht voor vleermuizen door middel van het dak en de spouw toegankelijk en geschikt te maken voor vleermuizen. Het dak wordt eveneens geschikt voor gierzwaluw. Het ontwerp van de mitigatie wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de begeleidend ecooloog.

Dak toegankelijk en geschikt maken

Na de renovatiewerkzaamheden worden permanente verblijfplaatsen teruggebracht in het dak voor vleermuizen. Een functionele manier om geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen te creëren/behouden, is beschikbare ruimte tussen het dakvlak en de dakpannen. Enkele aangetroffen verblijfplaatsen bevinden zich vermoedelijk in huidige situatie eveneens tussen het dakvlak en de dakpannen en daarom biedt deze vorm van permanentie mitigatie veel potentie. Doordat het gehele dak van alle woningblokken geschikt wordt gemaakt, kunnen vleermuizen de meest geschikte plek wat betreft klimatologische omstandigheden kiezen. Daarnaast biedt dit ook geschikte nestmogelijkheden voor gierzwaluwen.

- door te zorgen van een dakruimte van 3 tot 5,5 cm wordt ervoor gezorgd dat er voldoende ruimte is voor verschillende vleermuissoorten (evenals mogelijk vogels) onder het dak;
- de daklaag wordt bereikbaar gemaakt voor vleermuizen en deels gierzwaluwen door op de kopgevels zonder windveren in alle woningblokken vrije ruimte tussen de gevelpannen en de muur te creëren. Aangezien het onbekend is in hoeverre de warme dakvlakken geschikt zijn voor gierzwaluwen, worden alleen de koude dakvlakken (noord- en oostkant) geschikt gemaakt voor gierzwaluwen;
  - voor alléén vleermuizen wordt minimaal 25 millimeter vrije ruimte tussen de gevelpannen en de muur gecreëerd bij de warme dakvlakken (zuid- en westkant);
  - voor vleermuizen én gierzwaluwen wordt minimaal 32 millimeter vrije ruimte tussen de gevelpannen en de muur gecreëerd bij de koude dakvlakken (noord- en oostkant);
  - daarnaast wordt ervoor gezorgd dat alle eindvorsten minimaal 25 millimeter over steken. Indien in de nieuwe situatie eveneens windveren worden geplaatst, is een ruwe (houten) windveer geschikt voor grip en met een overstek van 32 millimeter bieden de kantpannen en nokvorsten toegang tot het dak;
- bij de daken waarbij reeds windveren aanwezig zijn, wordt bij de kopgevels een opening tussen de muur en windveer gecreëerd van minimaal 25 x 65 millimeter in diameter aan de zuid- en westkant en van minimaal 32 x 65 millimeter aan de noord- en oostkant. De opening staat in verbinding met de geschikte ruimte voor vleermuizen (en deels gierzwaluwen) onder het dak. Ook kan de loze ruimte in de windveer gebruikt worden voor vleermuizen;
- vleermuizen moeten aan de dakplaat kunnen hechten, in geval van dampopen folie dient dit vleermuisvriendelijk te worden toegepast. Als dit niet gebeurt kan de folie gaan pluizen, met als gevolg dat vleermuizen verstrikt kunnen raken.

Spouw vanaf zolderniveau vrijhouden van isolatie

Bij de voorgenomen werkzaamheden worden de spouwmuren tot zolderniveau geïsoleerd en wordt vanaf zolderniveau van binnenuit geïsoleerd. Het gedeelte van de spouwmuur boven zolderniveau, wordt voor vleermuizen toegankelijk gemaakt door in de kopgevels van alle woningblokken open stootvoegen te realiseren die eveneens als invliegopeningen fungeren. Door deze op alle beschikbare kopgevels aan te brengen kunnen vleermuizen zelf de meest optimale klimatologische omstandigheden in de spouw opzoeken. De vleermuizen hebben de mogelijkheid om in alle windrichtingen een verblijfplaats te zoeken. Het ontwerp van de mitigatie wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de begeleidend ecooloog.

- de stootvoegen worden op minimaal 3 meter hoogte aangebracht en zijn minimaal 2,5 cm breed;
- de vrije ruimte in de spouwmuur dient 2,5 tot 3,5 cm te zijn, zodat deze voor zowel Gewone dwergvleermuis als laatvlieger geschikt is;

- per kopgevel worden 3 stootvoegen gerealiseerd;
- de vrije ruimte in de spouwmuur staat eveneens in verbinding met de toegankelijke ruimte onder het dak.

Ecologisch werkprotocol

Alle mitigerende maatregelen worden in een ecologisch werkprotocol uitgewerkt. In het werkprotocol wordt ecologische begeleiding van de werkzaamheden voorgeschreven waarbij een ecooloog op het werk is op de volgende kritische momenten:

- start werkzaamheden natuurvrij maken;
- oplevering natuurvrij maken;
- start werkzaamheden natuurinclusieve werkzaamheden;
- oplevering natuurinclusieve maatregelen;
- controles functionaliteit mitigatie.

Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen voorafgaand aan de start van de werkzaamheden van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.

De begeleidend ecooloog houdt een logboek bij van alle relevante werkzaamheden en controles.

Staat van instandhouding

Gierzwaluw

In 1994 bedroeg het aantal broedparen in Nederland 25.000 – 100.000. In 1998-2000 werd het aantal broedparen geschat op 30.000-60.000. Uit de Vogel- en habitatrichtlijnrapportage 2019 (Adams et al., Wageningen University & Research, 2020) blijkt dat de landelijke populatie op 40.000 tot 60.000 broedparen wordt geschat. De populatietrend 2006-2018 wordt als ongunstig gekwalificeerd. Het verspreidingsgebied is stabiel.

Waarnemingen van gierzwaluw komen ook buiten het plangebied voor. In totaal telt de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) dertien waarnemingen binnen een straal van circa één kilometer in de afgelopen vijf jaar. Een groot deel van de waarnemingen zijn waargenomen aan de waterplas 'Zandwinning', vermoedelijk betreft dit een onderdeel van een foerageergebied voor gierzwaluwen.

Huismus

Ooit was huismus de meest algemene broedvogel van Nederland. De soort is de laatste decennia om onbekende reden in aantal vrij hard achteruitgegaan. Begin jaren tachtig van de 20e eeuw begon de afname, die in de beginjaren negentig versnelde. Dit heeft geresulteerd in een landelijke afname van meer dan 50% van het aantal broedparen. Vermoedelijk is één van de oorzaken de afname van broedgelegenheid, onder andere door renovatie en isolatie van oude woningen, dit in combinatie met een afgenomen voedselaanbod, minder dekking en een toename aan predatie. Sinds de eeuwwisseling lijkt de broedpopulatie zich te herstellen; het is nog onduidelijk of dit een structureel herstel is of dat het een tijdelijke opleving betreft (Kennisdocument Huismus, BIJ12 versie 1.0 2017). Uit de Vogel- en habitatrichtlijnrapportage 2019 (Adams et al., Wageningen University & Research, 2020) blijkt dat de landelijke populatie op 600.000 tot 1.000.000 broedparen wordt geschat. De populatietrend 2006-2018 wordt als gunstig gekwalificeerd. Het verspreidingsgebied is stabiel.

Waarnemingen van huismus komen ook buiten het plangebied voor. In totaal telt de NDFF 34 waarnemingen binnen een straal van ca. 1 km in de afgelopen vijf jaar. Een groot deel van de waarnemingen zijn waargenomen ter plaatse van de Hamweg te Harkstede.

Huiszwaluw

Het aantal huiszwaluwnesten in Nederland is sinds 1970 sterk afgenomen (bron: Vogelbescherming). Uit de Vogel- en habitatrichtlijnrapportage 2019 (Adams et al., Wageningen University & Research, 2020) blijkt dat de landelijke populatie op 70.000 tot 100.000 broedparen wordt geschat. De populatietrend 2006-2018 wordt als gunstig gekwalificeerd, echter de populatietrend van 1979-2018 als zeer ongunstig. Het verspreidingsgebied is stabiel.

De waargenomen huiszwaluwnesten binnen het plangebied van Harkstede zijn onderdeel van een lokale populatie binnen het plangebied en in de directe omgeving daarvan. In de directe omgeving zijn eveneens meerdere nesten van huiszwaluwen aanwezig. Onder het gehele dakoverstek van de appartementencomplexen ter plaatse van Mr. J. Hora Siccamalaan 14 – 30 en Kloostersingel 1A tot en met 3D zijn eveneens meerdere huiszwaluwnesten aangetroffen.

Gewone dwergvleermuis

Gewone dwergvleermuis is zowel binnen Europa als binnen Nederland de meest voorkomende vleermuissoort. Deze is onderdeel van de landelijke populatie die wordt geschat op 300.000 tot 600.000 dieren (Dietz et al., 2009). Uitwisseling tussen verschillende populaties vindt waarschijnlijk plaats in (massa)winterverblijfplaatsen (Dietz et al., 2009). Uit de Vogel- en habitatrichtlijnrapportage 2019 blijkt dat het verspreidingsgebied van deze soort gunstig is. Er zijn echter onvoldoende gegevens beschikbaar om een duidelijk beeld van de landelijke staat van instandhouding te bepalen (Vogel-en-Habitatrichtlijnrapportage, 2019)

Recente waarnemingen binnen het plangebied en directe omgeving zijn lastig te vinden. De NDFF telt 152 waarnemingen in de omgeving van het onderzoeksgebied binnen een afstand van circa één kilometer van de afgelopen vijf jaar. Een groot deel van de waarnemingen zijn waargenomen ter plaatse van de Hoofdweg en Woudbloemlaan. Het betreft waarnemingen in lijnvorm, vermoedelijk zijn deze straten een onderdeel van een vliegroute voor Gewone dwergvleermuizen.

Laatvlieger

Laatvlieger wordt door het hele land waargenomen. Uit de Vogel- en habitatrichtlijnrapportage 2019 (Adams et al., Wageningen University & Research, 2020) blijkt dat er onvoldoende bekend is over het verspreidings- en leefgebied. De staat van instandhouding en het toekomstperspectief zijn als matig ongunstig gekwalificeerd. In 2006 werd de landelijke populatie door de Zoogdierverseniging geschat op 25.000 tot 40.000 dieren. In de laatste periode zijn meer waarnemingen gedaan, maar het is niet zeker of er sprake is van een verandering in aantallen of verspreiding. Daarvoor zijn er onvoldoende systematisch verzamelde gegevens beschikbaar (Broekhuizen et al., 2016).

Recente waarnemingen binnen en in de directe omgeving van de onderzochte locaties zijn lastig te vinden. De NDFF telt acht waarnemingen in de omgeving van het plangebied binnen een afstand van circa één kilometer in de afgelopen vijf jaar.

Ruige dwergvleermuis

Ruige dwergvleermuis is een in ons land algemeen voorkomende soort en wordt ruim verspreid in het noorden en westen van Nederland waargenomen. Uit de Vogel- en habitatrichtlijnrapportage 2019 (Adams et al., Wageningen University & Research, 2020) blijkt dat Ruige dwergvleermuis een groot verspreidingsgebied heeft. De staat van instandhouding en het toekomstperspectief zijn als matig ongunstig gekwalificeerd. De aantallen in de trektijd, in het najaar (wanneer ook de vrouwtjes en jongen in Nederland zijn), worden geschat op 50.000 tot 100.000 dieren. Er zijn geen gegevens bekend over de trend in aantallen (Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, versie 1.0 Juli 2017).

De NDFF telt elf waarnemingen van Ruige dwergvleermuis in de directe omgeving van Kostverloren van de afgelopen tien jaar binnen een straal van circa één kilometer. Het gebrek aan meer waarnemingen is vermoedelijk te verklaren aan een gebrek aan recent onderzoek.

Conclusie staat van instandhouding

Hoewel niet alle soorten een gunstige staat van instandhouding hebben, zal door de uitvoering van de eerder genoemde maatregelen en de beschikbare alternatieven, zowel tijdelijk als permanent, dit project niet leiden tot negatieve effecten op de lokale populatie of de staat van instandhouding van de betreffende soorten. De verblijfplaatsen die komen te vervallen worden tijdig voorzien van nieuwe verblijfplaatsen. Tijdens en na de werkzaamheden blijven voldoende uitwijkmogelijkheden beschikbaar.

Eindoordeel ecologische afweging

Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zal de voorgestelde manier van werken de negatieve effecten op aangetroffen beschermde soorten voorkomen of tot een voldoende minimum beperken. Gezien bovenstaande is gegarandeerd dat de huidige populatie in stand kan blijven en dat de gunstige staat van instandhouding van gierzwaluw, huismus, huiszwaluw, Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Ruige dwergvleermuis gewaarborgd blijft.

3.1.2 Belangenafweging

De ontheffing is aangevraagd voor gierzwaluw, huismus en huiszwaluw in het belang van:

- volksgezondheid of de openbare veiligheid.

De ontheffing is aangevraagd voor Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Ruige dwergvleermuis in het belang van;

- volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Lefier houdt zich aan het Convenant Energiebesparing Huursector. Deze is ondertekend door Aedes (de landelijke branchevereniging van woningcorporaties) en het Ministerie van Binnenlandse Zaken. De doelstelling van dit convenant is het verlagen van de uitstoot van broeikasgassen met 20% in 2020 en het verlagen van het energielabel naar B. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan het vertragen van de klimaatverandering.

Op basis van de doelstellingen zoals geformuleerd in het Koepelconvenant beogen Aedes en Woonbond met dit convenant in 2020 ten minste een gemiddelde Energie Index van 1,25 (gemiddeld energielabel B) te bereiken voor de totale huurwoningenvoorraad van de corporaties. Dat komt overeen met een besparing op het gebouw gebonden energieverbruik van bestaande corporatiewoningen van 33% in de periode 2008 tot en met 2020. Deze ambitie betreft het gebouw- en installatie gebonden energiegebruik voor met name ruimteverwarming, warm tapwater en ventilatie.

Door het verlagen van energieverbruik en daarmee de uitstoot van broeikasgassen dient het project een 'dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor milieu wezenlijk gunstige effecten'.

De technische staat van de woningen is dusdanig dat ze niet meer voldoen aan de eisen van deze tijd. De woningen zijn slecht of niet geïsoleerd, waardoor er veel energieverlies optreedt. Bovendien is het klimaat in de woningen niet optimaal als het gevolg van vocht en tocht. In een vochtig huis groeien schimmels en huisstofmijten sneller dan in een droog huis. Mensen die in een vochtig of schimmelig huis wonen hebben vaker luchtwegklachten dan mensen die in een droog huis wonen. Wonen in een vochtig huis kan leiden tot het ontstaan van astma of verergering daarvan. Bovendien komen in vochtige huizen meer schimmels en/of huisstofmijten voor. Schimmels en huisstofmijten kunnen allergieën veroorzaken.

De gerenoveerde woningen zijn beter geïsoleerd waardoor een gezonder leefklimaat ontstaat. Hierdoor dient het project het belang "volksgezondheid of openbare veiligheid".

Bovenstaand geldende belangen is voldoende om de (tijdelijke) negatieve effecten op gierzwaluw, huismus, huiszwaluw, Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Ruige dwergvleermuis, die als gevolg van de uitvoering van de voorgenomen activiteit zullen optreden, te rechtvaardigen.

3.1.3 Alternatievenafweging

Het project omvat renovatie van bestaande woningen en is daarmee locatiegebonden.

De technische staat van de woningen is dusdanig dat ze niet meer voldoen aan de eisen van deze tijd. De woningen zijn onvoldoende geïsoleerd, waardoor er veel energieverlies optreedt. Bovendien is het klimaat in de woningen niet optimaal als het gevolg van vocht en tocht. Indien er geen

woningverbetering wordt uitgevoerd, zullen de woningen op langere termijn onbewoonbaar worden. Uiteindelijk zal dit leiden tot de sloop van de woningen. Dit zal resulteren in verlies van verblijfplaatsen voor beschermde soorten. Het alternatief van sloop en nieuwbouw heeft tot gevolg dat er voor langere periodes geen vaste rust- en verblijfplaatsen beschikbaar zijn op de locatie van de gesloopte woningen en is daarmee niet een ecologisch gunstiger alternatief.

Bij de gekozen werkwijze is rekening gehouden met aanwezige beschermde soorten, door de werkzaamheden buiten de kwetsbare periodes te plannen (met name voor de kraamkolonie van de laatvlieger) en in de nieuwe situatie oorspronkelijke verblijfplaatsen in de spouw geschikt te houden door middel van een andere manier van isoleren. De energie-index wordt niet gehaald en onvolledige isolatie kan leiden tot koudebruggen en vochtproblemen.

Gezien bovenstaande is voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is die een minder ecologisch negatief effect heeft op de aanwezige beschermde soorten. In deze situatie wordt met de gekozen locatie, planning, werkwijze en inrichting schade aan de aanwezige beschermde gierzwaluw, huismus, huiszwaluw, Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Ruige dwergvleermuis voorkomen of zoveel mogelijk beperkt.

4 Conclusie

Op basis van de ingediende aanvraag blijkt dat de alternatievenafweging voor deze activiteit in dit plangebied voldoende is onderbouwd en het belang van de activiteit voldoende is aangetoond. Met de maatregelen zoals uitgewerkt in de voorschriften wordt het effect als gevolg van de geplande activiteit in het plangebied voldoende beperkt en blijft de gunstige staat van instandhouding van gierzwaluw, huismus, huiszwaluw, Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Ruige dwergvleermuis gewaarborgd.

4.1 Eindconclusie

Om de activiteit uit te voeren is een ontheffing nodig van verbodsbepalingen zoals in de tabel op de volgende pagina is weergegeven.

Omdat geen afbreuk gedaan wordt aan het streven de vastgestelde beschermde soorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen of te houden, is de aanvraag voor ontheffing:

voor de volgende soort	voor artikel 3.1, lid 2 ¹	voor artikel 3.5, lid 2 en 4 ²
gierzwaluw (<i>Apus apus</i>) huismus (<i>Passer domesticus</i>) huiszwaluw (<i>Delichon urbicum</i>)	Toegekend	nvt
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>) laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>) Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)	nvt	Toegekend

¹Het betreft de verbodsbepalingen:
lid 2, opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen of eieren;

²Het betreft de verbodsbepalingen:
lid 2, opzettelijk verstoren;
lid 4, beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen;

Daarom verlenen wij, Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen, een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming. Dit besluit geeft ontheffing voor de soorten en verbodsbepalingen zoals is weergegeven in bovenstaande tabel. De activiteit kan daarmee in het omschreven plangebied binnen de ontheffingperiode en met inachtneming van de voorschriften gerealiseerd worden.

Bijlage 1. Wettelijk kader

Artikel 1.11 Wnb Zorgplicht

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
  - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
  - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
  - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Artikel 3.1 Wnb

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.3 Wnb

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.
3. Onze Minister kan ontheffing of vrijstelling verlenen van:
  - a. de verboden, bedoeld in artikel 3.2, eerste lid, ten aanzien van vogels, dood of levend, of gemakkelijk herkenbare delen daarvan, of ten aanzien van uit deze vogels verkregen producten van daarbij aangewezen soorten, of
  - b. regels, gesteld krachtens artikel 3.2, vierde lid.
4. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
  - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
  - b. zij is nodig:
    - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
    - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
    - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
    - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
    - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
    - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
  - c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.
5. In een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling worden in elk geval voorschriften opgenomen, onderscheidenlijk regels gesteld, over:

- a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden, waarbij enkel het gebruik wordt toegestaan van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen, installaties of methoden;
- b. de tijd en plaats waarvoor de ontheffing of vrijstelling geldt, en
- c. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

Artikel 3.5 Wnb

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8 Wnb

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
3. Onze Minister kan ontheffing of vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, of van regels gesteld krachtens artikel 3.7, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
4. Bij de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 3.7, eerste lid, kan worden bepaald dat gedeputeerde staten ontheffing kunnen verlenen, of dat provinciale staten bij verordening vrijstelling kunnen verlenen, van bij de maatregel aangewezen regels.
5. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
  - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
  - b. zij is nodig:
    - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
    - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
    - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
    - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
    - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
  - c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Artikel 5.3 Wnb

1. Aan een vrijstelling, vergunning of ontheffing kunnen voorschriften worden verbonden.
2. Een vrijstelling, vergunning of ontheffing kan onder beperkingen worden verleend.
3. Vrijstellingen, vergunningen en ontheffingen kunnen aan een geldigheidsduur worden gebonden.
4. Het is verboden te handelen in strijd met de bij een vergunning of ontheffing gestelde voorschriften.

Loket	
Wettelijk domein	Wet natuurbescherming, soorten
Gebieden	Niet gebiedsgebonden
Ontheffing	Eenmalig
Dossiernummer KIWI	K26342
Documentnummer KIWI	<<KIWI-Documentnummer>>
Zaaknummer Squit	GR-VERG-2021-000272

Contactpersoon	
Bedrijfsnaam	
Contactpersoon	
Adres	
Postcode en woonplaats	
Telefoonnummer vast	
Telefoonnummer mobiel	
Emailadres	

Gegevens project	
Projectnaam	
Locatie werkzaamheden	
Startdatum werkzaamheden	
Einddatum werkzaamheden	
Overzicht planning werkzaamheden	

Versturen aan
Dit formulier dient zodra de aanvang van het werk bekend is per mail te worden ingediend bij de provincie Groningen, maar minimaal 7 dagen van tevoren, naar loketVTH@provinciegroningen.nl onder vermelding van; 'Meldingsformulier Wnb soorten Start werkzaamheden Harkstede (K26342)'